

УДК 631.11

Щурик М.В., д.е.н., проф., зав. кафедрою фінансів і кредиту Івано-Франківського університету права ім. Короля Данила Галицького

**НОВІТНІ ОСНОВИ МОДЕРНІЗАЦІЇ УЧАСТІ ДЕРЖАВИ В ПРОЦЕСІ ОРГАНІЗАЦІЇ
ВИКОРИСТАННЯ, РОЗПОДІЛУ ТА ОХОРОНИ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ АПК:
ВИКЛИКИ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ**

Досліджується нинішній стан участі держави у процесах використання, розподілу та охорони земельних ресурсів АПК. Доводиться потреба посилення регуляторних дій та посилення контролю державними органами за використанням, збереженням, покращенням земель нинішніми власниками та користувачами сільськогосподарських земель. Обґрунтовується необхідність розвитку вітчизняного земельного господарства відповідно до викликів глобалізації та інтеграції світових економічних процесів. Критично оцінюється модель організації земельного господарства, відтворення земельних ресурсів, яка покладена в основу розвитку вітчизняного сільськогосподарського сектора економіки.

Ключові слова: ринок, реформи, приватизація, інтереси, власність, держава, модель.

Schuryk M.V.

**THE BASIS OF THE COSSACKS OF NEW TIMES MODERNIZATSII UCHASTI
POWERS IN THE PROTSESI ORGANIZATSII VIKORISTANNYA, ROZPODILU
TA RECEPTIONISTS STATEWIDE RESURSIV AGRIBUSINESS: VIKLIKI
GLOBALIZATSII**

The present consisting of participation of the state is probed of processes of the use, distributing and guard of the landed resources of APK. There is a necessity of strengthening of regulator actions and strengthening of control public organs after the use, maintainance, improvement of earths, by present proprietors and users of agricultural earths. The necessity of development of the domestic landed economy, recreation of the landed resources is grounded, which is fixed in basis of development domestic agricultural. Foremost it touches principles of leadthrough of measures of rozderzhavlennya, implementation of privatization of the landed funds and property of former agricultural enterprises.

Marked, that the landed and agrarian reforms to a great extent carried populist character and headed for the decision of tasks of social justice, but not on the increase of efficiency of the use, maintainance, improvement and guard of the landed lands of APK. The as a result dominant are become by interests of all society, not sole owner and user of earth.

Keywords: market, reforms, privatization, interests, propert, state, model.

Щурик М.В.

**НОВЕЙШИЕ ОСНОВЫ МОДЕРНИЗАЦИИ УЧАСТИЯ ГОСУДАРСТВА В
ПРОЦЕССЕ ОРГАНИЗАЦИИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ, РАСПРЕДЕЛЕНИЯ И
ОХРАНЫ ЗЕМЕЛЬНЫХ РЕСУРСОВ АПК: ВЫЗОВЫ ГЛОБАЛИЗАЦИИ**

Исследуется нынешнее состояния участия государства у процессах использования, распределения и охраны земельных ресурсов АПК. Доводится необходимость усиления регуляторных действий и контроля государственных органов за использованием, сбережением, улучшением земель нынешними собственниками и пользователями сельскохозяйственных земель. Обосновывается необходимость развития отечественного земельного хозяйства в соответствии с требованиями глобализации и интеграции мировых экономических процессов. Критически оценивается модель организации земельного хозяйства, воспроизводства земельных ресурсов, положенная в основание развития отечественного сельскохозяйственного сектора экономики.

Ключевые слова: рынок, реформы, приватизация, интересы, собственность, государство, модель.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Трансформаційні перетворення в аграрному секторі призвели до штучної відірваності держави та її представницьких органів на місцях від участі в процесах використання, розподілу та охорони земельних ресурсів. Як результат ця важлива, титульна галузь не може забезпечити виконання тих завдань, які покладає на неї суспільство. Означене потребує радикально змінити регуляторну політику держави щодо стратегії розвитку земельних відносин АПК.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Відставання вітчизняного аграрного сектора від багатьох високорозвинутих країн Європи і Світу значною мірою зумовлено відстороненням державних органів від участі в процесах організації земельного господарства, використання, збереження, охорони сільськогосподарських угідь. Натомість, як засвідчують дослідження, в світі намітилась зворотна тенденція. Йдеться про те, що в багатьох країнах з метою реалізації суспільних інтересів державні структури посилюють свою безпосередню участь у розвитку земельних відносин. Сучасна фінансово-економічна криза показала неспроможність пониження ролі держави і перевищення ролі ринку. Теоретичною цьому підходу була аксіома, що фундаментом ринкової економіки є приватна власність, а приватний інтерес – рушійною силою розвитку економіки і суспільства. Дана аксіома фактично перетворилася на догму. Сучасна криза з усією силою показала, що саме це стало фактором стихійного розвитку економіки, відриву фінансово-кредитних відносин від виробництва, поширення спекулятивних проявів, непомірного зростання боргів держави і корпорацій, обсягів цінних паперів тощо [1, с. 27]. Нині ринкові відносини, передусім найважливіший їх сегмент приватна власність, яка, по суті забезпечила небачений поштовх у розвитку аграрного сектора в період класичного розвитку капіталізму вичерпала свій ресурс. Ринок за своєю природою є провальним через сьогочасність його інтересу. У таких випадках на допомогу ринку приходить держава, проте у високорозвинутих країнах вона взаємодіє з ринком не безпосередньо (тобто не адміністративно), а опосередковано, через дуже складну систему інститутів [2, с. 13]. Взагалі ринок, на наше глибоке переконання є динамічним за своєю суттю. З розвитком суспільства змінюється і ринок і участь у ньому держави. Втрата, або недооцінка динамічності є однією з причин соціально-економічних, екологічних, духовних криз, які значно активізувались за останні 20 років. Провали ринку, що почастишали в розвитку світової економіки, на нашу думку, спричинені дальнішим несприйняттям участі держави в процесах, пов'язаних з організацією світового господарства, ігноруванням суспільних вимог соціуму. Держава, доповнюючи і забезпечуючи функціонування ринку, виправляючи окремі його “провали”, працює з ним в одній упряжці. Тільки разом вони утворюють, що нині іменується сучасною або цивілізаційною економікою [3, с. 32]. Саме це усвідомили уряди більшості високорозвинутих країн на Саміті-20, проголосили потребу посилення участі держави в процесах регулювання економіки з метою більш повного задоволення інтересів усіх громадян країни. Приватний власник в нинішніх глобальних викликах не може забезпечити вирішення загальнодержавних завдань. Реалізація означеного стане можливим завдяки модернізації характеру діючих нині земельних відносин, які в абсолютній своїй більшості базуються на забезпеченні матеріальних інтересів окремих приватних землекористувачів і власників земель АПК.

Зважаючи на таку постановку завдання метою регулювання земельних відносин є спрямування їх розвитку в русло єдиних загальнодержавних цілей, а саме забезпечення раціонального використання земель, і при цьому задоволення суб'єктами особистих інтересів [4, с. 16]. Зазначимо, що в науці існує достатня кількість досліджень, які переконливо доводять потребу модернізації чинної моделі розвитку аграрного сектора. При цьому вченими наголошується на необхідності обов'язкової участі в цьому процесі держави.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів Критично оцінити нинішні засади участі держави в процесах формування земельних відносин. Запропонувати механізм модернізації земельних відносин за участі державних інститутів.

Аналіз недостатньої дієвості аграрної та земельної реформ, передусім проведення приватизації земельних ресурсів і майна у вітчизняному аграрному секторі засвідчує про наявність певних прорахунків, а також про помилки допущені під час роздержавлення, паювання й приватизації. Насамперед це стосується економічної моделі, яка була покладена в основу трансформаційних заходів. Відомо, що в Україні реформи в сільськогосподарському секторі економіки проводились на засадах ліберальної (неоліберальної) моделі, які нав'язувались міжнародними фінансовими

інститутами. Вони ж забезпечували на початковому етапі просування, фінансування зазначених засад реформування. Таким чином Україну невидимо було прив'язано в залежність від коштів, які надавали їй МВФ, Світовий банк, ЄБРР тощо.

Однією з ключових умов фінансового забезпечення трансформації, крім запровадження приватного землеволодіння було також відсторонення держави від участі в процесах реформування аграрного сектора. На думку іноземних консультантів, радників це повинна зробити “невидима рука” ринку. Такі засади реформування були апробовані в США та отримали назву рейганівських. Однак очікуваних позитивних результатів не було досягнуто і тому США та інші країни, реформи в яких проводились за подібними рецептами відмовились від цієї моделі реформування. “Рейганівська революція”, яка базувалася на відмові державного регулювання ринку, на тому, що ринок автоматично все відрегулює сам, зазначає відомий японський діяч, науковець, учений Ф. Фукаяма, не виправдалася. Тому лише відмова від принципів “рейганоміки” може врятувати світ від катастрофи.

Аналіз засвідчує, що в Україні продовжує залишатися домінуючою саме рейганівська модель організації земельного господарства, що значно гальмує розвиток земельних відносин. При цьому в якості рушійної сили виведення вітчизняного аграрного сектора з кризи продовжує залишатися приватне землеволодіння в найбільш атрофованій формі. Сучасна приватна власність на землю в розвинутих країнах далеко не та, якою була в епоху раннього капіталізму, коли вона встановлювалась в найбільш абсолютній формі й не передбачала державного втручання в права землеволодільців [5, с. 104]. Зазначимо, що нині, судячи зі світових тенденцій визначення стратегії розвитку аграрного сектора пріоритетність все більше відводиться державній формі власності. Прикладом можуть слугувати відносини власності на землі сільського господарства в Англії, Данії, Норвегії, В'єтнамі. В цих країнах земля є власністю держави. І це, на наше глибоке переконання цілком правильно, оскільки земля, як найважливіша складова природного ресурсу не є творінням гомосу, окремих надмірно багатих осіб, груп, чиновників тощо. Вона є всенародним надбанням, а тому об'єктивне право на користування нею повинні мати всі громадяни країни. Не віртуальне, як це нині має місце в Україні, а реальне. Держава ж, яка уособлює в собі гаранта дотримання прав людини повинна бути єдиним землевласником. Слід зазначити, що такі засади власності на землю в свій час пропонували відомі вітчизняні та зарубіжні науковці, зокрема Іван Франко, Михайло Грушевський, О. Чайнов, М. Кондратьєв і інші. Землі сільськогосподарського призначення повинні надаватись державою в оренду її користувачам, причому терміни оренди мають установлюватись у абсолютній своїй більшості на довгостроковій основі. Такі засади землекористування вже використовуються нині в Китаї, багатьох європейських країнах. Принагідно зазначимо, що практика розширення та збільшення частки державних земель отримує швидкий розвиток у США. Держава викупує землі у дрібних фермерів, а потім віддає їх в оренду. Крім того окремі країни практикують примусовий викуп земель сільськогосподарського призначення в тих власників, які не можуть належним чином організувати їх використання та охорону. Проведення зазначених заходів у багатьох високорозвинутих країнах (підкреслюємо не у відсталих) засвідчує про потребу зміни формату відтворення земельних ресурсів аграрного сектора в Україні.

В основу модернізації відтворення земельних ресурсів слід покласти задоволення потреб усіх громадян країни. Саме людина, її інтереси повинні стати визначальними при проведенні трансформаційних заходів. Вирішення зазначеного завдання потребує розробки адекватної аграрної політики, державної програми, яка би чітко розмежовувала державні та приватні регулятори використання, збереження, покращення та охорону земельних ресурсів. При цьому слід відмовитись від теоретичних методологічних засад регулювання земельних відносин, які забезпечили прорив у розвитку сільського господарства в період класичного розвитку капіталізму, а спиратись на теорію та практику постіндустріальної економіки.

Лейтмотивом, який зможе забезпечити успіх модернізації земельних відносин в умовах діючої ринкової моделі у вітчизняному аграрному секторі, на наше глибоке переконання повинно стати залучення до цього процесу тих сфер діяльності, які нині в

Україні належним чином не задіяні. До поняття “невидима рука” входить не тільки і не стільки ринок, скільки наука, освіта, культура, охорона здоров’я, мистецтво, релігія, інші сфери нематеріального – духовного життя [6, с. 24]. Йдеться про розвиток земельного господарства завдяки залученню досягнень науки і техніки, інтелекту, знань голосу про що в свій час наголошував ще В. Вернадський. Інновація за Й. Шумпетером – це нова комбінація факторів виробництва: нових і поліпшених продуктів та процесів; застосування технологій до нових галузей; одержання нового джерела сировини або напівфабрикатів; засвоєння нових ринків збуту; нових організаційних форм виробництва й управління [1]. Таким чином не дальніша приватизація земельних ресурсів, інтереси якої продовжують лобіювати нині в Україні окремі представники провладних управлінських структур найвищого рівня, а задіяність новітніх регуляторів впливу, включаючи посилення участі в цьому процесі держави. Для кардинального розв’язання накопичених проблем та усунення радикальних глобальних протиріч є нагальна потреба замінити наукові парадигми, що протягом багатьох десятиріч слухняно служили капіталістичній системі господарювання [8, с. 93].

Залучення досягнень науки і техніки для потреб трансформації чинних земельних відносин за участю держави можна забезпечити завдяки побудові нової економічної моделі їх розвитку, яка б органічно поєднувала приватні та державні інтереси, а також демократію з авторитаризмом. Саме за таких умов вдасться реально модернізувати вітчизняний аграрний сектор керуючись при цьому загальнонаціональними інтересами, стратегією розвитку. Силу влади при переході до інновацій доводиться вжити у випадках, коли заходи націлені на майбутнє, вступають з сьогочасними інтересами населення [2, с. 13].

Дослідження засвідчують, що саме провладні структури повинні забезпечувати перехід на нові засади використання та охорони земель аграрного сектора, оскільки володіють усіма необхідними засобами впливу на подальший розвиток сільськогосподарського сектора економіки. Разом з тим, за нинішніх умов реалізувати належні державним чиновникам функції переходу на нову, інноваційну модель розвитку земельних відносин в Україні буде вкрай складно та суперечливо. Зазначене пояснюється тим, що нині значна частина державно-чиновницького апарату різних управлінських рівнів не зацікавлена в проведенні трансформацій, передусім механізму приватної власності на землю, значна частина з них являється приватними власниками природних ресурсів, включаючи земельні угіддя сільськогосподарського призначення. Слід зазначити, що значна частина з них діє через підставних осіб та одержала у власність землю незаконно. Однак, не будемо вникати в процеси щодо набуття приватних прав власності, оскільки зазначена проблема потребує окремих фундаментальних досліджень. Зупинимось лише на механізмі подолання помилок за участю держави та її органів на місцях. Модернізаційні заходи доцільно, як зазначалось раніше розпочати з оцінки стану організації земельного господарства чинними власниками і користувачами земель у розрізі господарств населення, сільськогосподарських підприємств усіх форм власності, корпоративів і агрохолдингів, інших контрагентів, діяльність яких пов’язана з використанням аграрного земельного фонду. Завдяки цьому вдасться одержати об’єктивну інформацію, що стосується кількості та якості земель АПК, складу користувачів і власників земельних площ, обсягів незадіяних сільськогосподарських угідь. Досвід багатьох країн Європи засвідчує, що належне, високоефективне з дотриманням вимог охорони, збереження, покращення земельних угідь забезпечується середніми і великими сільськогосподарськими підприємствами, передусім фермерськими господарствами. В Україні більше половини земель за результатами роздержавлення, паювання та приватизації земель колишніх сільськогосподарських підприємств одержали господарства населення. Не будемо зупинятися на всіх прорахунках земельної та аграрної реформ. Зупинимось лише на тих, вирішення яких потребує втручання держави. По-перше, це стосується пошуку реального власника-господаря сільськогосподарських земель, з урахуванням нинішніх світових тенденцій. Критерієм, який дозволяє увійти в дану групу господарників мають бути: професіоналізм, досвід,

достатнє фінансове та матеріально-технічне забезпечення, можливість організувати земельне господарство з використанням інноваційних продуктів і нових технологій, своєчасність платежів у бюджет, допомога в розвитку соціальної інфраструктури, і, що найважливіше забезпечення насамперед, суспільних, а потім власних інтересів. Мова не йде про дотримання сучасних вимог відтворення земельних ресурсів власниками і користувачами земель, а про вміння організувати ними використання та охорону земель на засадах у зв'язку з інтенсифікацією світових глобалізаційних та інтеграційних процесів. По-друге, провести заходи по об'єднанню та укрупненню земельних ділянок дрібних власників і користувачів земель, домогосподарств. Дослідження засвідчують, що абсолютна більшість господарств населення не в змозі організувати земельне господарство відповідно до сучасних теоретичних та методологічних засада ринкової моделі господарювання. Зокрема, за результатами наших досліджень у Карпатському макрорегіоні в якому питома вага сільськогосподарських угідь, які перебувають у власності й користуванні господарств населення становить 80%. По Україні цей показник, за офіційними даними статистики складає трохи більше 50%. Результати досліджень засвідчують також, що лише близько 5-7% домогосподарств зуміло належним чином організувати сучасне, конкурентоспроможне використання, збереження, покращення та охорону приватизованих земельних полів. Ще близько 13-15% зможуть це зробити за умови одержання належної, адресної допомоги зі сторони держави. Всі інші, навіть не зважаючи на одержані преференції, субсидії, доплати не зможуть цього забезпечити ніколи. Вони очікують можливості продати приватизовані земельні ділянки якомога швидше та за якомога вищою ціною. Саме тому на найвищому державному рівні слід розробити заходи, які би визначили роль і участь цих суб'єктів володіння і користування землями в суспільному відтворювальному процесі. По-третє, модернізаційні заходи в зв'язку з використанням і охороною земельних ресурсів АПК мають включати завдання, які стосуються володіння та користування землею державними чиновниками, які перебувають на високих щаблях управління законодавчої та виконавчої влади. Тут можливі дві схеми вирішення проблеми: перша – націоналізація приватизованих земель на користь держави (насиленницький шлях), друга – викуп земель державою та формування державного фонду земель, які можна віддати в оренду або створити сучасні державні сільськогосподарські підприємства. Нам представляється, що другий шлях є більш прийнятним, компромісним, цивілізаційним. В той же час, його не слід вважати єдино вірним. В кожному конкретному випадку детальніше володіння та користування землею має базуватися на гуманістичних, безконфліктних засадах. Однак не слід виключати також застосування авторитарних, примусових заходів впливу. По-четверте, вирішення перелічених вище завдань потребує очищення органів влади від осіб, які своїми діями, відношенням до виконання службових обов'язків, поведінкою в особистому житті компрометують українську владу, спричиняють до формування негативних думок у суспільстві щодо можливостей виконання ними соціально-економічних, екологічних, морально-духовних і інших найбільш важливих завдань суспільного розвитку. Мова йде про довіру до влади, як чинника, що забезпечує успішну реалізацію завдань, які генеруються особами, що знаходяться при владі. Довіра до влади в Україні в умовах сьогодення, на нашу думку є одним із найбільш значущих чинників, який забезпечуватиме подальшу результативність у процесах організації використання, розподілу та охорони земельних ресурсів АПК. Тільки за умови, коли абсолютна більшість громадян України буде гордитися своєю державою, національністю, мовою, законодавчою, виконавчою та судовою гілками влади, Президентом аграрний сектор зможе подолати той негативний деструктив, який нині залишається тут присутнім. В даному випадку йдеться про морально-духовний стан суспільства, а не про матеріальні, грошові інтереси. Перші, як відомо генерують другі, тобто дух є ключовим каталізатором вирішення суспільних, економічних, екологічних і інших важливих завдань у процесі відтворення земельних ресурсів АПК. Саме цей чинник, на наше глибоке переконання надто слабко задіяний у процесах розвитку економіки України, включаючи сільськогосподарський сектор. На кону домінують гроші, збагачення будь-

яким чином навіть попираючи онтологічні закони суспільного розвитку. В результаті чого має місце морально-духовна деградація соціуму, формується грошочентричне суспільство. За Левінім Б., грошочентричне суспільство – це суспільство, в якому все – думки, рішення, справи – обретаються навколо грошей. Грошочентричним стає будь-яке суспільство, в якому немає ні практичних навичок, ні громади, що їх підтримувала б, оскільки саме це робить для них гроші ключовим фактором виживання [9]. Саме духовний чинник, потреба формування його в суспільстві в зв'язку з проведенням заходів модернізації участі держави в процесі відтворення земельних ресурсів АПК відноситься до п'ятого в приведеному переліку завдань. Бездуховність, бездуховне суспільство не в змозі забезпечити належну модернізацію земельних відносин навіть незважаючи на досягнуті успіхи в економічному розвитку. Це аксіома, яку усвідомили та успішно використовуює значна частина високорозвинутих країн. Саме такі засади повинна втілювати в собі модель відтворення земель в Україні, яка стане фундаментом новітніх основ модернізації участі держави в процесах використання, розподілу та охорони земельних угідь.

Адекватних трансформацій потребують земельні відносини, які генеруються приватними земельними власниками. Тільки за таких перетворень змістове навантаження функціонуючих земельних відносин буде відповідати викликам глобалізації. Без участі людини, привиття новітніх критеріїв світосприйняття, духовних цінностей, заходи держави, що спрямовані на модернізацію діючих земельних відносин будуть носити малодієвий, необов'язковий характер навіть не зважаючи на успіхи досягнуті в економічному розвитку.

Шостим, у приведеному вище переліку заходів успішної участі держави в процесах організації сучасного аграрного сектора національної економіки є безпосередня участь її структур у запровадженні інноваційних засад, які стосуються використання, збереження, покращення та охорони земель аграрного сектора. Завдяки цьому вдасться організувати відтворення земельних угідь на засадах сталості, конкурентоспроможності, відповідності глобалізаційним процесам. В Україні, як зазначалося раніше, провладні структури часто гальмують запровадження інноваційних продуктів у аграрний сектор про що переконливо засвідчує зменшення обсягів державного фінансування освіти, науки, реального сектора. Крім того певний хаос, невизначеність у навчальних процесах шкіл, вузів спричиняють постійні зміни навчальних програм, термінів навчання, скорочення державного замовлення, директиви щодо спеціальностей, збільшення навантаження навчальних годин та скорочення професорсько-викладацького складу тощо. Деструктиви, які гальмують розвиток вітчизняної науки та засвідчують про індиферентність чиновників до її розвитку засвідчують дані табл.1

Таблиця 1
Рівень деяких показників, що визначають технологічну безпеку України [10, с. 391]

Показники	Порогові значення	Україна
Частка витрат на науку у ВВП, %	3	0,8
Частка витрат на науку у бюджеті, %	6	1,7
Питома вага наукоємної продукції, що реалізується на світових ринках, %	20	менше 1
Відношення інвестицій з усіх джерел до загального обсягу основних засобів	0,2	0,09
Середній термін служби технологічного обладнання, років	5	20
Ступінь зношеності основних виробничих засобів, %	30	52,6

В таблиці приведено дані, що засвідчують здебільшого обсяги фінансування науки по Україні в цілому. Вони залишаються незадовільними. Разом з тим фінансування інноваційних потреб для аграрного сектора є набагато гіршим.

Незадовільна організація (через перманентне недофінансування) науки є однією з причин хронічного відставання України від рівня розвитку її в багатьох країнах світу. Саме цим пояснюється, що вітчизняний сектор економіки нині знаходяться на третьому і четвертому технологічних укладах, в той час як домінуючим в умовах глобалізації

виступає 5 і 6 уклади. Нині в Україні майже 70% фінансування науково-технологічних припадає на 4-ий уклад (табл. 2)

Таблиця 2

Характеристика технологічної багатокладності економіки України [10, с.388]

Показники	Технологічні уклади			
	3-й	4-й	5-й	6-й
Обсяг виробництва продукції, %	57,9	38	4	0,1
Фінансування наукових розробок, %	6	69,7	23	0,3
Витрати на інновації, %	30	60	8,6	0,4
Інвестиції, %	75	20	4,5	0,5
Капітальні вкладення на технічне переозброєння та модернізацію	83	10	6,1	0,9

Таким чином, ключовим завданням держави є проведення радикальних змін, які би дозволили вітчизняному аграрному сектору зайняти ключове місце в розвитку серед високорозвинутих країн. Такий прорив можливий лише завдяки генезису й імплементації інноваційних продуктів у процесах використання, управління, розподілу, та охорони земельних ресурсів.

Досвід розвинутих країн світу, зокрема модернізація економіки в Японії здійснювалася за безпосередньою участю держави. Держава швидко упроваджувала західні системи й технології: німецькі моделі у сфері адміністративного управління, армії й освіти, британо-американські – у промисловому виробництві, територіальній інфраструктурі та морському флоті [10, с. 427]. Таким чином не надмірне подрібнення земель, яке більше стосувалося вирішення соціальних негараздів, не організація хаотичного відтворення земель АПК, не приватизація, не відсторонення держави від участі в трансформаційних процесах, не ігнорування досягненнями науки і техніки, не скорочення наукового персоналу та вузів, а безпосередня участь держави в проведенні модернізації використання земельного фонду аграрного сектора. Саме така постановка проблеми забезпечить розв'язання в країні завдань, які висувують перед нею глобалізаційні процеси.

Висновки. Подальший розвиток вітчизняного аграрного сектора в умовах посилення глобалізації, інтеграційних процесів залежатиме від участі в них держави. На особливу роль при цьому претендують земельні ресурси, зокрема перспектива їх використання, розподілу й перерозподілу, охорона, контроль тощо. Саме земля, відносини по поводу володіння нею, розвиток світових тенденцій значною мірою впливатимуть на роль і місце України в глобальних процесах. Дослідження науковців засвідчують, що донині у вітчизняному аграрному секторі трансформації здійснюються на теоретичних і методологічних засадах властивих періоду класичного розвитку капіталізму. Йдеться про те, що визначником успішної організації відтворення земельних ресурсів слугує дальніша їх приватизація, відсторонення держави від участі в процесах використання, охорони, здійснення заходів контролю. Каталізатором подальшого розвитку земельних відносин, успішності функціонування вітчизняного аграрного сектора, як стверджують прихильники ліберальної (неоліберальної) ринкової моделі слугує слугує «невидима рука» ринку. Трансформаційні заходи у зв'язку зі зміною формату розвитку вітчизняного аграрного сектора, інтеграції його до країн, які змінили теоретичні й методологічні засади відтворення земельних ресурсів АПК, полягають у проведенні наступних завдань:

- сформувати такий склад власників і користувачів земель аграрного сектора, які б зуміли поєднати успішне розв'язання не лише власних, а передусім завдань, які покладає перед державою суспільство;
- провести заходи по формуванню нових агроформувань, власників і користувачів земель, які б сприяли організації земельного господарства адекватну розвинутих країнам;
- вирішити питання щодо вимог та правил володіння та користування землями АПК державними чиновниками;

- забезпечити участь у процесах відтворення земельних ресурсів морально-етичних, духовних складових, які в Україні недооцінюються;
- розробити трансформаційні заходи використання, збереження, покращення та охорони земель аграрного сектора на засадах інноватики. Роль організатора, виконавця, побудови інноваційної моделі розвитку аграрного сектора має взяти на себе держава.

Список використаних джерел:

1. Чухно А.А. Модернізація економіки та економічна теорія /А. Чухно// Економіка України. – 2012. – №4. -С. 23-24.
2. Пахомов Ю. Біфуркаційний стан світосистемного ядра напередодні зміни світових лідерів /Ю.Пахомов // Економіка України .-2008. -№4. -С. 4-14.
3. Осадчая И. Постиндустриальная экономика: меняется ли роль государства / И.Осадчая //МЭ и МО.- 2009. -№5. -С.31-43.
4. Бойко Л.М. Наукові засади регулювання земельних відносин у сільському господарстві / Л. Бойко // Економіка АПК. - 2011.- №2. - С. 13-18.
5. Дієсперов В.С. Земля як головний природний ресурс територій і країни / В.Дієсперов // Економіка АПК. -2010.- №9. -С. 102-109.
6. Нікітенко П. Ноосферний підхід до формування антикризової моделі життєдіяльності Білорусії, Росії та України / П. Нікітенко// Економіка України. -2010. -№3. –С. 21-26.
7. Шумпетер Й. Теория экономического развития /Й. Шумпетер. - М.:-Прогрес.-1992. -С.232.
8. Кириленко І.Г. Контури глобального три-Е (економіка-енергетика-екологія) майбутнього та перспективи України /І. Кириленко// Фінанси України. -2012.- №3. -С. 93-103
9. Левін Б. Одержимість грошима вбиває нас. «Економічна правда» від 20 березня 2012р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.pravda.com.ua/columns/2012/03/2013/9005
10. Інноваційно-інвестиційна і технологічна безпека трансформації регіональних економічних систем./ За науковою редакцією академіка НААНУ Хвесика Михайла Артемовича. Київ.- «Наукова думка» НАН України», 2013.-с.436.